

GO' **Aften** *Aftenposten*

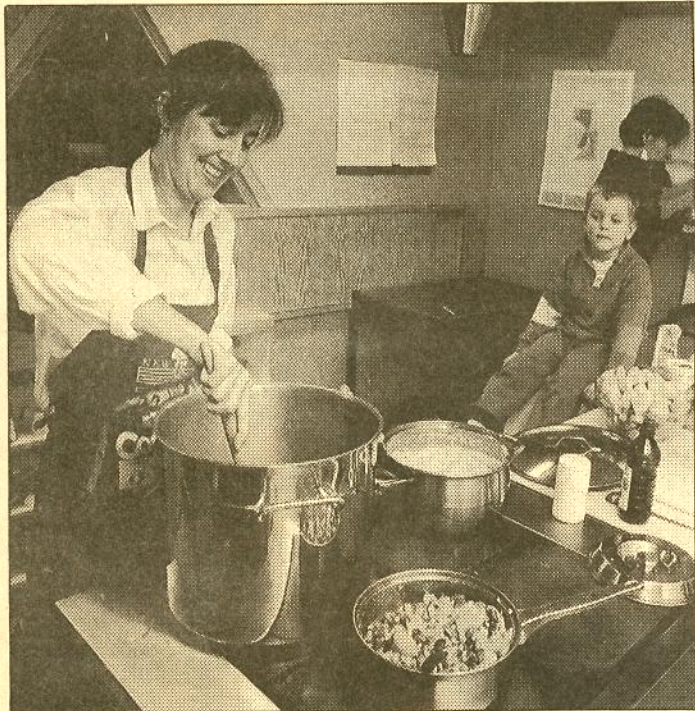

FOTO: MORTEN UGLUM

Popvideo

Film er knallhard jobbing. Odd & Large er imidlertid innenfor norsk popvideo-for «merkelig og svær», n

Bolig med no' attåt

Doris Karmi tar sin tørn ved grytene i felleskjøkkenet. Men i de neste seks ukene kan hun gå til dekket bord. Greger følger med når mamma Barbro Thorvaldsen har kjøkkenvakt. (Foto: Stein Bjørge)

● De bor kollektivt, men har hver sin leilighet som du og jeg. To ganger i uken kan beboerne i Friis' gate 6 ta heisen ned til første etasje og få servert ferdig middag i den store, felles spisestuen. Beboerne stortrives.

● OBOS har negative erfaringer med å satse på kollektive boløsninger. Det har imidlertid ikke arkitekt Bård Isdahl. Sammen med to andre arkitekter har han tegnet den annerledes gården på Tøyen. De har stor tro på felles boløsninger.

Side 2

Marte og Ingvild (t.v.) er vant til å dele bord med mange. Bengalsk pølsefrikassé blir godt mottatt av både små og store. (Foto: Stein Bjørge)

÷ **10-50%**

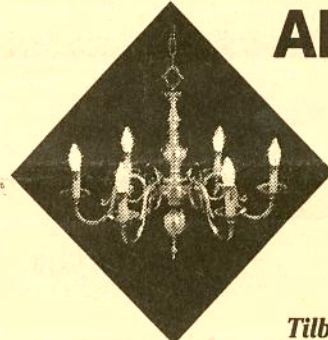
BESTILLINGSRABATT HOS AVENUE PÅ BEKKESTUA UT JANUAR MÅNED

AVENUE
møbler & innredninger

ÅPENT: MAND., TIRSD., ONSD., FRED. 10-17
TORSD. 10-19, LØRD. 10-14

Bærumsveien 210, 1340 Bekkestua
Tlf. (02) 53 65 51

Matan Ata-Templet
Møllecgt. 28
Idag kl. 19.30:
EVANGELIST
ROAR W. OLSON
taler Guds levende ord.
Bønn for syke.
Velkommen i Jesu navn.

Alle taklamper

÷ **30%**

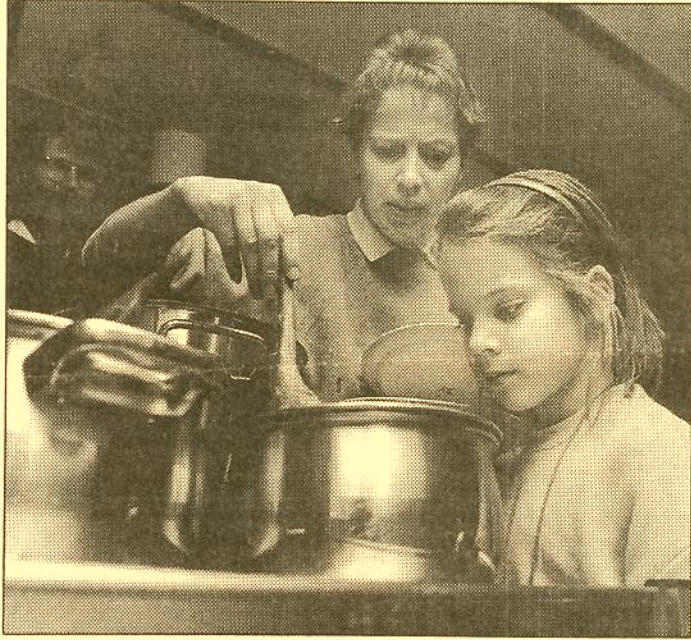
Gjelder også spotlights og downlights.

Tilbudet gjelder ut uken.

Velkommen til Christiania Belysning i 2. etg. tlf. (02) 42 11 01

- Vi bor sammen og hver for os

Drømmen om et eget krypinn, være dame i eget hus, vi blir flasket opp til det. Men stadig flere drømmer om noe mer, noe annet. Ønsket om fellesskap er ingen klisjé for stadig flere enslige i storbyen. Men foretrekker du å bo mer kollektivt, er det opp til deg å få det til. Boligplanleggerne henger etter.

Hva er det til middag idag? Som beboere i Friis' gate 6 på Tøyen kan Ingvild og mamma Liv Karin Karlsen komme til dekket bord hver mandag og torsdag.

(Foto: Stein Bjørge)

BERIT SIMENSTAD
TOM KOLSTAD (foto)
STEIN BJØRGE (foto)

En vanlig bygård på Tøyen. Riktignok ny, men gården skiller seg ikke ut fra andre nyeste gårder i strøket. Men de som bor i Friis' gate 6, har lekerom, peisestue, trimrom og mye, mye mer. De bor kollektivt, men Kristin og Liv Karin og de andre beboerne har hver sin leilighet — som du og jeg.

Idag kan de som ønsker det, ta heisen ned til første etasje og få servert ferdig middag i den store, felles spise-stuen. To ganger i uken er det tilbud om felles middag, men den som blir servert idag, må til pers bak grytene om seks uker.

I kjelleren er badstuen opptatt. I en av etasjene lenger opp sitter fire barn i TV-stuen og ser barne-TV. På en liste i resepsjonen ser vi at begge gjesterommene i gården er reservert i neste uke. I et av fellesrommene i kjelleren står musikkutstyret klart til neste band-øvelse for beboerne.

— Ungene våre har det kjempefint her, de flyr inn og ut hos hverandre. Og de er godt beskyttet. De kommer seg ikke ut på gaten, hverken fra huset eller bakgården, sier Liv Karin Karlsen. Hun bor i en 2-roms leilighet sammen med datteren Ingvild.

Ikke sosialt press

I september '87 kunne beboerne flytte inn i denne spesielle gården i Friis' gate. Det var USBL som satte i gang, og to av de tre arkitektene som ble engasjert, flyttet inn i gården. Femten prosent av arealet i hver leilighet er brukt til fellesrom. Men likevel, en fire-roms leilighet i Friis' gate 6 er på 85 kvm.

— Vi er ikke oversosiale, og det er ikke noe press om å delta i fellesaktivitetene. Enkelte benytter seg mye av mulighetene i gården, andre

bruker dem mindre, sier Kristin Steen.

Fordi felleslokalene er tatt fra leilighetene, er det ikke blitt dyrere å bo i kollektivgården enn i vanlige, nye bygårder. Kristin betalte 450 000 kroner i innskudd for sin fire-roms leilighet, men husleien er høy, vel 4000 kroner i måneden i ren leie og renter til Husbanken.

Å arrangere fest med naboene eller gode venner er ikke noe problem i Friis' gate. Fellesstuen og felleskjøkkenet står der, klart til å bli tatt i bruk. Her i gården er det både høst- og vårfest i tillegg til arrangementer på festdager som 17. mai og nyttårsaftnen.

I de 27 leilighetene bor enslige, familier med barn og par uten barn. Ti av dem kjente hverandre litt da de flyttet inn etter å ha deltatt i planleggingen av nybygget.

— Men vi savner eldre her, vi som bor her er stort sett på samme alder, sier Kristin, og setter yngstejenta Line godt til rette på fanget. Søsteren vil ikke være med på fotografering. Felles-lekerommet i tredje etasje er mye mer spennende.

Nødvendig utvikling

Arkitekt Bård Isdahl har spesielt stor glede av å se hvordan felleslivet i Friis' gate virker. Sammen med arkitektene Erlend Løvstakken og Halldis Eckhoff tegnet han den annerledes bygården, og han stortrives her.

— Jeg ikke bare tror på felles boløsninger. Å satse på mer kollektive boformer er en helt nødvendig utvikling. Det er det eneste annerledes vi kan satse på ut fra endringene i familiemønstre og sosiale nettverk, mener Isdahl.

Hverken han eller de andre arkitektene hadde konkret erfaring med kollektive byggeprosjekter da de satte i gang i Friis' gate. De hørte

Fornøyde beboere i Friis' gate 6 som kan boltre seg i store fellesarom når de vil være sammen. Foran f.v. Kristin

på andres erfaring, dro på studietur til Danmark og Sverige, men fremfor alt tenkte de selv.

Friis' gate 6 har gitt mer smak for Isdahl.

— Det ligger en stor gevinst i å bygge mer kollektivt, og flere muligheter bur-

de utredes. Bl.a. kan det gjøres enda billigere enn vi klarer hvis fellesarealene kan være mindre. Boligplanleggere og boligselskaper burde satse mye mer på alternative boformer. I stedet har det lett for å bli enkeltstående eksperimenter, sier Isdahl.

Steen med Line, Liv Karin Karlsen med Ingvild og Minny Helstrup. Bak t.v. Bård Isdahl og Mikal Bernakiewicz. (Foto: Tom Kolstad)

Han tror mye av grunnen til at det satses så lite på nye boformer er at erfaringene og kunnskapene høstet av dem som har prøvd, ikke blir oppsummert. Men han trekker frem USBL som et positivt eksempel. Selskapet skal oppsummere erfaringene ef-

ter to og et halvt år i Friis' gate. Etter det kan det bli aktuelt å gå i gang med et lignende prosjekt i Gamlebyen.

— Hvis vi bare fortsetter med de gamle, private boformene, kommer folk i fremtiden til å riste på hodet når de ser tilbake, mener Isdahl.

Lær av andre

Kan vi bo sammen? Det spurte kvinnelige arkitekter fra de nordiske land seg i 1982. Et forskningsprosjekt ble satt i gang, og resultatet kan alle som vil, få se. Alice Reite hadde ansvaret for den norske del av prosjektet, og fra sitt er-

Søk Husbanken

Arkitekt Lene Schmidt i Husbanken er i ferd med å skaffe seg god oversikt over hva som finnes av fellesskapsløsninger. Schmidt kartlegger for at Husbanken bedre skal kunne informere om hvilke kollektive muligheter som fin-

Stor interesse

En undersøkelse som ble gjort i Trondheim ifjor viste en overraskende stor interesse for alternative boløsninger. 85-90 prosent av de spurte var generelt interessert i å bli enkeltstående eksperimenter, sier Isdahl.

- Ikke marked

— Vi har negative erfaringer med å satse på kollektive boløsninger, så det er lenge til OBOS forsøker igjen. Dessuten kan vi ikke ta en risiko i dagens boligmarked, sier informasjonssjef